

Dnr: M2019/00116/KI

Linus Klackenber
Linus.klackenberg@energigas.se
08-692 18 41

Miljö- och energidepartementet
Klimatenheten
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
m.remissvar@regeringskansliet.se
ina.muller.engelbrectson@regeringskansliet.se

Stockholm 2019-02-15

Remissvar gällande Meddelande från kommissionen En ren jord åt alla - En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi....

Energigas Sverige, som är branschorganisationen för energigaserna i Sverige, tackar för inbjudan att bidra med synpunkter på rubricerad promemoria.

Energigas Sverige välkomnar en tydlig vision för nettonollutsläpp senast 2050 och ansatsen till strategi för hur EU ska nå dit. Det är mycket positivt att strategin så tydligt slår fast att EU bör genomföra Parisavtalets mål fullt ut och bör ta en ledarroll. Det är positivt att det i meddelandet så tydligt uttalas att det inte finns något alternativ och att omställningen kräver en genomgripande modernisering av hela ekonomin och omfattar alla politikområden. Det görs tydligt att nuvarande politik inte räcker till och att betydligt större insatser behövs för att snabba på omställningen och för att uppnå utsläppsminskningar i nivå med 1,5 grader.

Överlag är det ett bra inriktningsdokument som tar ett helhetsgrepp och som också visar på dels att omställningen är möjlig och dels att det skulle stärka EU:s ekonomiska utveckling & konkurrenskraft, folkhälsa & miljö, försörjningstrygghet & säkerhet.

Energigas Sverige vill lyfta ett antal brister i analysen och slutsatserna och ett antal delar som behöver få en betydligt större tyngd i kommande långsiktiga strategi. Det är tydligt att förståelsen för vilken roll biogas kan och bör spela i en hållbar framtid i liten, liksom skepsisen till hållbara produktionssystem för biomassa är utbredd. Denna avsaknad av insikt och därmed brist på långsiktig politik kommer göra att vi tappar tempo i omställningen och i slutändan riskerar att missa målet till 2050.

Cirkulär ekonomi bör ges större tyngd

Strategidokumentet resonerar kring vikten av cirkulär ekonomi, men Energigas Sverige menar att cirkulära processer och affärsmodeller och politik för det bör ha en betydligt större tyngd. Det bör, precis som energieffektivisering vara en genomgripande fråga och inte bara en fråga om effektivare industri. Här kommer biogasen in (som är ett system för cirkulär ekonomi i praktiken) och blir därmed en helt avgörande del av framtidens hållbara samhälle. Det är nyckeln för att effektivt återvinna samhällets avfall och restprodukter, skapa effektiva resursflöden och avfallshantering och undvika avfallsrelaterade utsläpp och att sluta kretsloppen. Det ökar försörjningstryggheten, skapar regionala arbetstillfällen. Det ger samtidigt förnybar högvärdig energi med inga eller mycket låga luftemissioner.

En stor del av jordbrukets utsläpp från gödselhantering (metanutsläpp) och utsläpp från mineralgödseltillverkning och användning skulle samtidigt minska med mer biogas. När gödsel rötas undviks stora metanutsläpp; rötresten blir biogödsel som minskar växthusgasutsläppen från konventionell mineralgödsel samtidigt som kolinlagringen i jordbruksmarken ökar med långsiktig inbindning av CO₂ och bördigare jordbruksmark som följd. Med cirkulär ekonomi på riktigt skulle stora mängder substrat som idag inte utnyttjas frigöras för biogasproduktion.

För ensidigt fokus på elektrifiering riskerar missa potentialen för förnybar gas

Strategidokumentet har ett för ensidigt fokus på elektrifiering och power- to-vätgas som lösningen på i princip allt, vilket indikerar att man missat de stora möjligheter som finns med annan förnybar gas. Man talar om stora satsningar på infrastruktur för elnät och vätgas, men minst lika viktigt är tank- och distributionsinfrastruktur för biogas och LBG. Teknik och produktion finns här och nu, men med stor outnyttjad potential redan på kort sikt. Biogas och LBG kan användas i nästan alla transporter och är oundgänglig del i cirkulär ekonomi, med stora miljö- och samhällsvinster som följd. Samhälls- och miljönyttor som inte el- och vätgassystem har. Biogaspotentialen måste realiseras i första hand. För det krävs tydliga mål och politik.

När man pratar om nära utsläppsfria och utsläppsfria fordon måste biogasbilar mycket tydligare lyftas in tillsammans med el och vätgas. Biogasfordon är i princip utsläppsfria (CO₂-utsläppen är nära noll eller i vissa fall negativa sett ur ett livscykelperspektiv), luftutsläppen mycket låga eller noll. Till det kommer alla andra miljö- och samhällsnyttor som är unika för biogas. Exempelvis måste EU-regelverk såsom CO₂-krav på fordon konsekvent stimulera såväl elfordon som gasfordon som går på förnybar gas.

Biogas och power-to-metan har också en stor roll att spela för balansering av elnätet och lagring av variabel förnybar el, vilket strategin och underlagsrapporten också bekräftar. I första hand bör befintlig gasinfrastruktur utnyttjas fullt ut genom en övergång till förnybar gas (inkl. viss andel vätgas) och stora investeringar i LBG-infrastruktur bör göras i närtid. Strategin riskerar att missa målet och tappa tid genom att för ensidigt titta på kommande tekniker. En stor europeisk satsning för cirkulära system och maximerad biogasproduktion skulle inte bara bidra mycket tydligt mot klimatmålen, utan samtidigt bidra positivt till samhällets andra samhälls- och miljömål.

Massbalansprinciper lika viktigt som utbyggd infrastruktur

Utöver utnyttjande av befintlig gasinfrastruktur och utbyggnad av infrastruktur för fordonsgas och LBG är det för en kostnadseffektiv och snabb omställning till förnybar gas viktigt med EU-regelverk som i mycket högre grad möjliggör principer om massbalans och växling genom och mellan gasnät, liksom växling mellan flytande och gasformig gas. Det är viktigt på kortare sikt för att snabbt få igång produktion av förnybar gas som kan efterfrågas av kunder oberoende av geografisk placering och skulle göra omställningen mycket snabbare och kostnadseffektivare. Detsamma gäller tillämpning av massabalansprincip för att bestämma bioandel i produkter som kommer ut från komplexare produktionsprocesser såsom i raffinaderier som gradvis använder högre andel förnybar råvara. Det är exempelvis viktigt för grön gasol.

Princip om massbalans bör vara grundregeln, snarare än fysisk molekyl för att övergången ska bli snabb och kostnadseffektiv. Effektiva regelverk är minst lika viktigt som fysisk infrastruktur.

Biomassatillgång och reformering av jordbrukspolitiken

Strategin lyfter fram bioenergi och effektiv markanvändning som en viktig del i omställningen vilket är bra. Samtidigt är man mycket ambivalent och saknar strategi för hur mer biomassa ska mobiliseras. Man duckar exempelvis helt för potentialen för mer bioenergi från jordbruksmark. Man

måste börja reformera CAP och andra regleringar (såsom förnybartdirektivet) som idag begränsar bioenergi från jordbruksmark och en strategi för hur mer jordbruksmark kan bli högproducerande för mat- och energigrödor. Det finns dels stora arealer jordbruksmark som växer igen eller ligger i träda, dels en ur ett klimatperspektiv för stor markanvändning kopplat till djurhushållning och foderproduktion. EU måste börja ta i denna fråga, vilket skulle kunna ge både större matproduktion och stora mängder energigrödor kan produceras som kan användas exempelvis för biogasproduktion. Större fokus på täck- och mellangrödor skulle också frigöra mer biomassa för bland annat biogasproduktion. EUs skepsis mot hållbar biomassaproduktion lyser igenom vilket är mycket olyckligt.

Det är glädjande att biogasproduktion från gödsel nämns som en viktig klimatåtgärd inom jordbruket – här finns en stor potential att skala upp i närtid. Däremot saknas i strategin en insikt om vilken nytta biogödsel har för jordbrukets klimatutsläpp och långsiktiga produktionsförmåga som beskrivits ovan. Det bör i strategin vara ett självklart mål att maximera biogasproduktionen och biogödselanvändning inom jordbruket, som även minskar problem med exempelvis övergödning.

CCS och Power-to-X

CCS tas upp som nödvändigt för att dels nå negativa utsläpp på lång sikt, dels inom viss energiintensiv industri och för att i övergångsfasen producera koldioxidfri vätgas (vilket innebär ångreformering av naturgas till vätgas med CCS). Vi delar kommissionens syn att CCS-tekniken behöver få ett genombrott som en del av omställningen, men CCS passar främst stora punktkällor nära möjlig lagringsplats. Storskalig vätgasproduktion från naturgas med CCS är här en stor möjlighet.

Energigas Sverige är positiva till att strategin betonar möjligheterna med e-bränslen eller så kallad power-to-x och den roll gasbränslen och gasinfrastrukturen kan ha för energilagring och balansering av elnätet. Större fokus bör läggas på möjligheterna med power-to-metan, där tillgängliga biogena CO₂-källor med hjälp av elektrolys och metanisering görs till biometan. Exempel på biogena CO₂-källor är CO₂ som avskiljs från biomassaförgasning eller vid uppgradering av biogas som med power-to-gas-teknik har potential att ge betydligt större mängder biogas. För detta krävs tydliga regelverk och styrmedel. Däremot kan knappast fossil CO₂ vara ett verkligt alternativ om CO₂-utsläppen ska minska, det måste vara tydligt.

Biogaspotentialen underskattas

Sammanfattningsvis kan konstateras att biogaspotentialen sannolikt underskattas i flera av scenarierna – med rätt politik och kunskap om biogasens nyttor kan den ha en betydligt större roll, med positiva effekter för hela ekonomin. EU kommissionen verkar inte vara medveten om biogasens fördelar och potential utöver dess möjlighet att ersätta fossil energi. Oavsett vilken väg vi ska gå vad gäller andel elektrifiering, vätgas, energieffektivisering osv., så måste all politik vara inriktad på att maximera biogasproduktionen och efterfrågan av biogas i alla sektorer på kort och lång sikt eftersom det får så stora positiva effekter på övriga miljö- och samhällsmål och underlättar omställningen i andra sektorer än transport och energi, inte minst inom jordbrukssektorn.

Vi vänder oss också mot beskrivningen att biogasen främst kommer att bidra i el- och industrisektorerna. Strategin måste mycket tydligare peka ut biogas som viktigt för stora delar av transportsektorn - på såväl kort sikt som framåt 2050. Gasfordonens potential underskattas kraftigt i flera av transportsektorerna. Den relativt ensidiga el- och vätgasfokus som EU kommissionen är upptagen av, i kombination med en utbredd skepsis till biomassabränslen, kommer missa målet. Anmärkningsvärt är att det i exempelvis sjöfarten i princip antas ingen biogas framåt 2050. Tvärtom ser vi en stor framtida potential här, där många nya fartyg nu går över till gasdrift. Utan denna förståelse för biogasens potential och samhällsnyttor och ambitionen att förverkliga den kommer potentialen för biogas inte realiseras².

Nationella energi- och klimatplaner ska vara framåtinriktade

Strategin säger: *Före utgången av 2018 ska medlemsstaterna lämna in sina förslag till nationella klimat- och energiplaner till EU-kommissionen. Planerna är centrala för att uppnå klimat- och energimålen för 2030 och bör vara framtidsinriktade och beaktas i EU:s långsiktiga strategi.*

Till skillnad från hur svenska regeringen sett på vår nationella energi- och klimatplan så är det uppenbart att den är viktig för att lägga EUs långsiktiga energi- och klimatpolitik. Då duger det inte att bara presentera prognos utifrån befintliga styrmedel utan bör presentera en plan för hur nettonollutsläpp ska uppnås till 2045/2050. I det sammanhanget behövs kraftigt fokus på cirkulär ekonomi, tydliga mål för exempelvis biogas och gasens roll i energisystemet, och identifiera vad som måste till för politik för att nå dit.

Med vänliga hälsningar,

Maria Malmkvist
Vd

Linus Klackenberg
Ansvarig Produktion